

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Н.В. КАТКОВА

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для практичних занять з дисципліни
"Фінансовий аналіз"**

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв 2004

УДК 657 (07)

Каткова Н.В. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни "Фінансовий аналіз". – Миколаїв: НУК, 2004. – 104 с.

Кафедра фінансов

Робота містить практичні завдання з дисципліни "Фінансовий аналіз" і рекомендації до їх виконання.

Методичні вказівки призначені для проведення практичних занять студентів IV курсу інженерно-економічного факультету спеціальності 7.050104 "Фінанси", а також можуть бути корисними студентам всіх економічних спеціальностей, аспірантам і викладачам, які підвищують свою кваліфікацію.

Рецензент канд. екон. наук, доц. І.А. Воробйова

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні вказівки розроблені у відповідності з робочою навчальною програмою дисципліни "Фінансовий аналіз" для спеціальності 7.050104 "Фінанси".

Метою практичних занять є закріплення студентами теоретичного матеріалу та придбання практичних навичок щодо аналізу структури балансу, ліквідності та платоспроможності підприємства, фінансової стійкості підприємства, аналізу доходів і руху грошових коштів, прогнозування можливого банкрутства та перспективних показників роботи підприємства.

Виконання завдань ґрунтується на матеріалах лекцій з дисципліни "Фінансовий аналіз", які начитуються студентам у 7-му семестрі IV курсу, а також на вивченні рекомендованих навчально-методичних матеріалів.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ЗМІСТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Тема 1.1. Роль, зміст і цілі фінансового аналізу в сучасних ринкових умовах

Завдання 1.1.1. Значення та теоретичні основи фінансового аналізу

Мета: засвоїти призначення фінансового аналізу, його зміст і цілі в ринкових умовах господарювання.

1. Визначити призначення фінансового аналізу в ринкових умовах господарювання.
2. Навести цілі та задачі фінансового аналізу.
3. Визначити склад фінансового аналізу.
4. Визначити основні категорії фінансового аналізу.

Питання

1. Хто є суб'єктами фінансового аналізу? Які інформаційні потреби вони переслідують?
2. Розкрийте особливості зовнішнього фінансового аналізу.
3. Назвіть особливості внутрішньогосподарського фінансового аналізу.
4. Які цілі та задачі переслідує фінансовий аналіз?
5. Назвіть принципи фінансового аналізу.

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Лахтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К: КНЕУ, 2001. – 387 с.
3. *Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С.* Методика фінансового аналізу. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 1.2. Методичне забезпечення фінансового аналізу

Завдання 1.2.2. Методичне забезпечення фінансового аналізу

Мета: засвоїти методи та моделі, які використовуються у фінансовому аналізі; визначити сучасні методики фінансового аналізу.

1. Визначити методи фінансового аналізу.
2. Визначити моделі фінансового аналізу.
3. Навести сучасні методики фінансового аналізу.

Питання

1. Які методи застосовуються у фінансовому аналізі?
2. Назвіть моделі, що застосовуються у фінансовому аналізі.
3. Для яких цілей застосовують вертикальний аналіз?
4. З якою метою, застосовують горизонтальний і трендовий аналіз?
5. Для яких цілей застосовують факторний аналіз?
6. Назвіть основні вітчизняні методики фінансового аналізу.
7. Які особливості мають сучасні методики фінансового аналізу?

Навчально-методичні матеріали

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. – Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98. № 22.

2. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій. – Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.97. № 81.

4. Методичні рекомендації з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.98.

5. Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств-емітентів облігацій (крім комерційних банків). Протокол засідання Аудиторської палати України від 23 лютого 2001 р. № 99.

6. Положення про порядок проведення зовнішнього аудиту юридичних осіб-акціонерів (учасників) комерційних банків у процесі перевірки правильності формування статутних фондів комерційних банків. – Затверджене постановою Правління Національного банку України від 21.11.96. № 301.

7. Положення про порядок формування і використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями комерційних банків. – Затверджене постановою Правління Національного банку України від 27.03.98. № 323.

8. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.

9. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.

10. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 1.3. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

Завдання 1.3.3. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

Мета: засвоїти інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

Ознайомитись зі структурою і призначенням:

- а) балансу;
- б) звіту про фінансові результати;
- в) звіту про рух грошових коштів;
- г) звіту про власний капітал;
- г) приміток до річної фінансової звітності;
- д) інших джерел інформації.

Питання

1. Наведіть структуру балансу.
2. Розкрийте зміст статей балансу.
3. Які показники можна обчислити за допомогою балансу?
4. Наведіть структуру звіту про фінансові результати.
5. Яка інформація відображається у звіті про фінансові результати?
6. Назвіть показники, які можна розрахувати за допомогою звіту про фінансові результати.
7. Наведіть структуру звіту про рух грошових коштів.
8. Яка інформація відображається у звіті про рух грошових коштів?
9. Наведіть структуру звіту про власний капітал.
10. Яка інформація відображається у звіті про власний капітал?
11. Наведіть структуру приміток до річної фінансової звітності.
12. Яку інформацію можна отримати з приміток до річної фінансової звітності?
13. Назвіть додаткові джерела інформації, що можуть використовуватися для цілей фінансового аналізу.

Навчально-методичні матеріали

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 14 червня 2000 р. № 131, від 30 листопада 2000 р. № 304).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 24 лютого 2000 р. № 37, від 14 червня 2000 р. № 131).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2000 р. № 15).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87.

5. Про примітки до річної фінансової звітності. – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 р. № 302.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ, СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ АКТИВІВ І КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 2.1. Загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу

Завдання 2.1.4. Загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу

Мета: навчитися робити загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу.

На основі форми № 1 "Баланс" (дод. А, Б):

- а) проаналізувати динаміку та структуру статей балансу;
- б) визначити, які зміни відбулися протягом звітного та попереднього років;
- в) прослідкувати тенденцію розвитку статей балансу;
- г) зробити висновки та навести пропозиції щодо покращення структури статей балансу.

Загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу зручно провести за допомогою порівняльного аналітичного балансу (табл. 2.1.1). Для загальної оцінки динаміки

фінансового стану підприємства статті балансу варто згрупувати в окремій групі.

Таблиця 2.1.1. Загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу

Статті	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни		Темп приросту (6:2)·100
	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	в абсолютних величинах (3–2)	у питомій вазі, % (5–4)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Актив							
I. Необоротні активи							
II. Оборотні активи, в тому числі							
Запаси							
Дебіторська заборгованість							
Грошові кошти та їх еквіваленти							
III. Витрати майбутніх періодів							
Пасив							
I. Власний капітал							
II. Забезпечення наступних витрат і платежів							
III. Довгострокові зобов'язання							
IV. Поточні зобов'язання							
V. Доходи майбутніх періодів							

Питання

1. Назвіть переваги порівняльного аналітичного балансу?
2. Яку інформацію можна отримати з порівняльного аналітичного балансу?
3. Вкажіть раціональні та нераціональні зміни структури балансу.
4. Назвіть ознаки доброго та незадовільного балансу.

Навчально-методичні матеріали

1. *Ляхтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К: КНЕУ, 2001. – 387 с.
2. *Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С.* Методика фінансового аналізу. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 2.2. Аналіз структури та динаміки активів

Завдання 2.2.5. Аналіз стану, структури та динаміки активів

Мета: навчитися аналізувати стан, структуру, динаміку й ефективність використання майна підприємства.

1. На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б), форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (дод. В, Г) і форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" (дод. К, Л):

а) зробити аналіз динаміки та структури нематеріальних активів;

б) проаналізувати ефективність використання нематеріальних активів;

в) зробити висновки щодо використання нематеріальних активів і запропонувати шляхи покращення стану нематеріальних активів на підприємстві.

Аналіз структури та динаміки нематеріальних активів провести за допомогою порівняльного аналітичного балансу (табл. 2.2.2).

Таблиця 2.2.2. Аналіз структури та динаміки нематеріальних активів

Групи нематеріальних активів	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни		Базисні темпи росту, %
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі, %	
...							
Разом							

Ефективність використання нематеріальних активів характеризується показниками рентабельності й оборотності.

Рентабельність нематеріальних активів визначається за формулою

$$R_{н.а} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість нематеріальних активів}} = \\ = \frac{\text{р. 220 ф. № 2}}{((\text{р. 010 гр. 3} + \text{р. 010 гр. 4}) \text{ф. № 1}) / 2}.$$

Коефіцієнт оборотності нематеріальних активів обчислюється за формулою

$$O_{н.а} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість нематеріальних активів}} = \\ = \frac{\text{р. 035 ф. № 2}}{((\text{р. 010 гр. 3} + \text{р. 010 гр. 4}) \text{ф. № 1}) / 2}.$$

Ефективність використання нематеріальних активів проаналізувати за допомогою табл. 2.2.3.

Таблиця 2.2.3. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів

№ з/п	Показники	Попередній рік	Звітний рік	Темпи росту, %
1	Середньорічна вартість нематеріальних активів			
2	Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг)			
3	Чистий прибуток			
4	Рентабельність нематеріальних активів (р. 3: р. 1), %			
5	Оборотність нематеріальних активів (р. 2 : р. 1)			

2. На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б), форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (див. дод. В, Г) і форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" (див. дод. К, Л):

- а) проаналізувати динаміку та структуру основних засобів;
- б) визначити співвідношення виробничих і невиробничих фондів, активну частину основних засобів і темпи її росту;
- в) проаналізувати стан основних засобів;
- г) проаналізувати ефективність використання основних засобів;
- д) зробити висновки щодо використання основних засобів і запропонувати шляхи оптимізації використання основних засобів на підприємстві.

Аналіз структури та динаміки основних засобів провести за допомогою порівняльного аналітичного балансу (табл. 2.2.4).

Таблиця 2.2.4. Аналіз структури та динаміки основних засобів

Групи основних засобів	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни		Базисні темпи росту, %
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі, %	
...							
Разом							

Для оцінки стану основних засобів розраховують такі коефіцієнти:

коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку вартості основних засобів, яка списана на витрати в попередніх періодах і знаходиться за формулою

$$K_3 = \frac{\text{Накопичений знос}}{\text{Первинна вартість основних засобів}} = \frac{\text{р. 032 ф. № 1}}{\text{р. 031 ф. № 1}}.$$

Значення коефіцієнта зносу більше ніж 50 % вважається небажаним. Якщо доповнити значення коефіцієнта зносу до 100 %, одержимо коефіцієнт придатності основних засобів;

коефіцієнт оновлення основних засобів визначає частку нових основних засобів і обчислюється за формулою

$$K_o = \frac{\text{Вартість основних засобів, які надійшли за рік}}{\text{Віrtість основних засобів на кінець періоду}} = \frac{\text{р. 260 гр. 5 ф. № 5}}{\text{р. 260 гр. 14 ф. № 5}};$$

коефіцієнт вибуття основних засобів показує, яка частка основних засобів вибула протягом звітного періоду і визначається за формулою

$$K_{\text{в.о.з}} = \frac{\text{Вартість основних засобів, які вибули за рік}}{\text{Віrtість основних засобів на початок періоду}} = \frac{\text{р. 260 гр. 8 ф. № 5}}{\text{р. 260 гр. 3 ф. № 5}}.$$

Ефективність використання основних засобів характеризують показники рентабельності й оборотності.

Рентабельність основних засобів обчислюється за формулою

$$P_{\text{оз}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} = \frac{\text{р. 220 ф. № 2}}{((\text{р. 030 гр. 3} + \text{р. 030 гр. 4}) \text{ ф. № 1}) / 2}.$$

Коефіцієнт оборотності (фондовіддачі) основних засобів показує кількість оборотів основних засобів протягом звітного періоду і знаходиться за формулою

$$\Phi = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} = \frac{\text{р. 035 ф. № 2}}{((\text{р. 031 гр. 3} + \text{р. 031 гр. 4}) \text{ф. № 1})/2}.$$

Ефективність використання основних засобів проаналізувати за допомогою табл. 2.2.5.

Таблиця 2.2.5. Аналіз ефективності використання основних засобів

№ з/п	Показники	Попередній рік	Звітний рік	Темпи росту, %
1	Середньорічна вартість основних засобів			
2	Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг)			
3	Чистий прибуток			
4	Рентабельність основних засобів (р. 3: р. 1), %			
5	Оборотність (фондовіддача) основних засобів (р. 2: р. 1)			

3. На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б), форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (див. дод. В, Г) і форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" (див. дод. К, Л):

- а) проаналізувати динаміку та структуру запасів;
- б) проаналізувати ефективність використання запасів;
- в) зробити висновки щодо стану та використання запасів і запропонувати шляхи покращення використання запасів на підприємстві.

Аналіз структури та динаміки запасів провести за допомогою порівняльного аналітичного балансу.

Ефективність використання запасів характеризують показники оборотності запасів і тривалість обороту.

Коефіцієнт оборотності запасів показує, як часто обертаються запаси, тобто скільки раз вони перенесли свою вартість на го-

тову продукцію, і розраховується за формулою

$$K_{o.3} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість запасів}} = \frac{\text{р. 040 ф. № 2}}{((\text{р. 100 гр. 3} + \text{р. 100 гр. 4}) \text{ ф. № 1}) / 2}.$$

Тривалість обороту запасів характеризує період часу, протягом якого запаси перетворюються в реалізовану продукцію, і визначається за формулою

$$T_{o.3} = \frac{365}{K_{o.3}}.$$

Ефективність використання запасів проаналізувати за допомогою табл. 2.2.6.

4. На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б), форми № 2

Таблиця 2.2.6. Аналіз ефективності використання запасів

№ з/п	Показники	Попередній рік	Звітний рік	Темп росту, %
1	Середньорічна вартість запасів			
2	Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)			
3	Оборотність запасів (р. 2 : р. 1)			
4	Тривалість обороту			

"Звіт про фінансові результати" (див. дод. В, Г) і форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" (див. дод. К, Л):

а) проаналізувати динаміку та структуру дебіторської заборгованості;

б) проаналізувати дебіторську заборгованість за термінами непогашення по групах;

в) розрахувати коефіцієнти, які характеризують дебіторську заборгованість;

г) зробити висновки щодо дебіторської заборгованості та за-

пропонувати шляхи покращення стану дебіторської заборгованості на підприємстві.

Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості провести за допомогою порівняльного аналітичного балансу.

Аналіз дебіторської заборгованості за термінами непогашення по групах проводиться в табл. 2.2.7.

Таблиця 2.2.7. Аналіз дебіторської заборгованості за термінами непогашення

Групи	Сума на кінець року	За строками непогашення		
		до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців

Для оцінки дебіторської заборгованості використовують такі показники:

коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги показує, скільки разів протягом звітного періоду дебіторська заборгованість перетворюється в грошові кошти і обчислюється за формулою

$$K_{\text{о.д.з}} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості}} =$$

$$= \frac{\text{р.035 ф. № 2}}{((\text{р.160 гр. 3} + \text{р.160 гр. 4})\text{ф. № 1})/2};$$

тривалість обороту (період інкасації) дебіторської заборгованості показує кількість днів для погашення кредиту, який взяли кредитори, і визначається за формулою

$$T_{\text{о.д.з}} = \frac{365}{K_{\text{о.д.з}}};$$

частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі поточних активів обчислюється за формулою

$$\text{ч} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Оборотні активи}} = \frac{\text{р.150...210 ф. №1}}{\text{р.260 ф. №1}};$$

частка сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості розраховується за формулою

$$\text{ч}_{\text{с.з}} = \frac{\text{Резерв сумнівних боргів}}{\text{Дебіторська заборгованість}} = \frac{\text{р.162 ф. №1}}{\text{р.160 ф. №1}}.$$

Цей показник характеризує "якість" дебіторської заборгованості. Тенденція до його росту свідчить про зниження ліквідності.

Питання

1. Наведіть методику аналізу структури та динаміки нематеріальних активів. Визначте результати аналізу.
2. Як проводиться аналіз структури нематеріальних активів за джерелами надходження?
3. Назвіть етапи аналізу структури нематеріальних активів за ступенем правової захищеності.
4. Як проводиться аналіз структури нематеріальних активів за термінами корисного використання?
5. Як проводиться аналіз структури вибуття нематеріальних активів?
6. Наведіть показники, які характеризують ефективність використання нематеріальних активів.
7. За якими напрямками проводиться аналіз основних засобів?
8. Як проводиться аналіз структури та динаміки основних засобів? Визначте результати аналізу.
9. Наведіть показники, які характеризують стан основних засобів.
10. Які показники характеризують ефективність використання основних фондів?
11. Наведіть методику аналізу використання запасів.
12. Про що свідчить ріст запасів на підприємстві?
13. Про що свідчить зменшення запасів на підприємстві?

14. За якими напрямками проводиться аналіз дебіторської заборгованості?

15. Які показники характеризують дебіторську заборгованість?

16. Про що свідчить ріст дебіторської заборгованості?

17. Про що свідчить зменшення дебіторської заборгованості?

18. Про що свідчить ріст грошових коштів на рахунках підприємства?

19. Про що свідчить зменшення грошових коштів на рахунках підприємства?

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.

2. *Коробов М.Я.* Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2002. – 378 с.

3. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К: КНЕУ, 2001. – 136 с.

4. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.

5. Читаем финансовую отчетность. – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.

6. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 2.3. Аналіз структури та динаміки джерел формування капіталу

Завдання 2.3.6. *Аналіз структури та динаміки джерел формування капіталу*

Мета: навчитися аналізувати структуру та динаміку джерел формування капіталу.

На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б) і форми № 4 "Звіт про власний капітал" (дод. Ж, З):

а) проаналізувати динаміку та структуру капіталу підприємства;

б) проаналізувати структуру, динаміку та напрями використання власного капіталу;

в) розрахувати показники руху власного капіталу та зробити відповідні висновки;

г) проаналізувати структуру та динаміку позикових коштів;

д) розрахувати показники, які характеризують кредиторську заборгованість. Порівняти коефіцієнти оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та зробити відповідні висновки;

е) зробити висновки щодо динаміки та структури капіталу, напрямів використання власного капіталу, стану позикових коштів і запропонувати шляхи покращення структури капіталу підприємства.

Аналіз структури та динаміки капіталу, власного капіталу та позикового капіталу провести за допомогою порівняльного аналітичного балансу.

Аналіз руху і напрямів використання власного капіталу провести за допомогою табл. 2.3.8.

Таблиця 2.3.8. Аналіз руху і напрямів використання власного капіталу

Стаття	Статутний капітал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капітал	Інший додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Разом
Залишок на початок року									
Надійшло									
Використано									
Залишок на кінець року									
Абсолютні зміни залишку									
Темпи росту, %									
Коефіцієнт надходження									
Коефіцієнт вибуття									

Коефіцієнт надходження власного капіталу розраховується за формулою

$$K_n = \frac{\text{Надійшло}}{\text{Залишок на кінець року}}.$$

Коефіцієнт вибуття власного капіталу знаходиться за формулою

$$K_{\text{в.в.к}} = \frac{\text{Вибуло}}{\text{Залишок на початок року}}.$$

Для оцінки кредиторської заборгованості використовують такі показники:

коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує, скільки оборотів необхідно підприємству для погашення заборгованості, та обчислюється за формулою

$$\begin{aligned} K_{\text{о.к.з}} &= \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість кредиторської заборгованості}} = \\ &= \frac{\text{р. 040 ф. № 2}}{((\text{р. 530 гр. 3} + \text{р. 530 гр. 4})\text{ф. № 1})/2}; \end{aligned}$$

термін погашення кредиторської заборгованості показує, скільки необхідно підприємству днів для погашення кредиту, отриманого від постачальників, і визначається за формулою

$$T_{\text{п.к.з}} = \frac{365}{K_{\text{о.к.з}}}.$$

Питання

1. Назвіть методику аналізу структури та динаміки капіталу. Які результати аналізу можна отримати?
2. Як проводиться аналіз складу та структури позикових коштів?
3. Яким чином проводиться аналіз джерел формування елементів власного капіталу?
4. Наведіть методику аналізу напрямків використання власного капіталу.
5. Які показники характеризують рух власного капіталу?

6. Про що свідчить ріст кредиторської заборгованості?
7. Про що свідчить ріст власного капіталу?
8. Які показники характеризують кредиторську заборгованість?

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Коробов М.Я.* Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2002. – 378 с.
3. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К: КНЕУ, 2001. – 136 с.
4. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
5. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 3.1. Аналіз ліквідності балансу.

Аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів

Завдання 3.1.7. Аналіз ліквідності балансу. Аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів

Мета: навчитися робити аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.

На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б):

- а) зробити аналіз ліквідності балансу;
- б) розрахувати загальний показник ліквідності;
- в) обчислити показники ліквідності;
- г) визначити динаміку показників ліквідності;
- г) зробити висновки та запропонувати шляхи покращення ліквідності підприємства.

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні засобів по активу, які згруповані за ступенем їх ліквідності та розташовані в порядку зменшення ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, які згруповані за термінами їх погашення і розташовані в порядку зростання таких термінів.

У залежності від ступеня ліквідності, тобто швидкості перетворення в кошти, активи підприємства розділяються на такі групи:

A1. Найбільш ліквідні активи. До них відносяться всі статті коштів підприємства та поточні фінансові інвестиції:

$$A1 = \Sigma(\text{pp. 220...240}).$$

A2. Швидко реалізовувані активи. До цієї групи активів відносяться активи, для оборення яких у грошову форму потрібен більш тривалий час: готова продукція, товари, дебіторська заборгованість, векселі отримані:

$$A2 = \Sigma(\text{pp. 130...210}).$$

A3. Повільно реалізовувані активи. Набагато більший термін знадобиться для перетворення виробничих запасів і витрат у незавершеному виробництві в готову продукцію, а потім у кошти. Крім того, до цієї групи активів відносяться витрати майбутніх періодів, а також оборотні активи, що не ввійшли в перші дві групи:

$$A3 = \text{p. 100} + \text{p. 110} + \text{p. 120} + \text{p. 250} + \text{p. 270}.$$

A4. Важко реалізовувані активи. До цієї групи відносяться необоротні активи підприємства, вартість яких відображена в першому розділі активу балансу:

$$A4 = IA = \text{p. 080},$$

де IA – перший розділ активу.

Пасиви балансу групуються за передбачуваними термінами погашення таким чином:

П1. Найбільш термінові зобов'язання. До них прийнято відносити кредиторську заборгованість за придбаними товарам, роботами, послугами:

$$П1 = \text{p. 530}.$$

П2. Короткострокові пасиви. До цієї групи відносяться короткострокові позикові кошти, поточні зобов'язання по розрахунках та інші поточні зобов'язання. Крім того, сюди варто віднести також частину пасивів, представлених у розділі другому пасиву

балансу "Забезпечення майбутніх витрат і платежів", у частині сум, планованих до виплати протягом 12 місяців, починаючи з дати складання балансу, чи протягом одного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців. Таке ж обмеження відноситься і до розділу п'ятого пасиву балансу "Доходи майбутніх періодів":

$$П2 = IV П - \text{стор. } 530 + II П + V П = \text{р. } 620 - \text{р. } 530 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630.$$

П3. Довгострокові пасиви. Ця група пасивів представлена довгостроковими зобов'язаннями підприємства, відображеними в третьому розділі пасиву балансу, а також статтями другого і п'ятого розділів пасиву балансу, не віднесеними до другої групи:

$$П3 = III П + II П + V П = \text{р. } 480 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630.$$

П4. Постійні (стійкі) пасиви. Це статті першого розділу пасиву балансу:

$$П4 = I П = \text{р. } 380.$$

Для визначення ліквідності балансу необхідно зіставити підсумки наведених груп по активу і пасиву. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо дотримуються такі нерівності:

$$A1 > П1;$$

$$A2 > П2;$$

$$A3 > П3;$$

$$A4 < П4.$$

У випадку, якщо одне чи кілька нерівностей системи мають протилежний знак від зафіксованого в оптимальному варіанті, ліквідність балансу в більшому чи меншому ступені відрізняється від абсолютної. Зіставлення підсумків першої групи по активу і пасиву, тобто $A1$ і $П1$, відображає співвідношення поточних платежів і надходжень. Порівняння другої групи по активу і пасиву ($A2$ і $П2$) показує тенденцію збільшення чи зменшення поточної ліквідності в недалекому майбутньому. Зіставлення підсумків по активу і пасиву для третьої і четвертої груп відображає співвідношення платежів і надходжень у відносно віддаленому майбутньому.

Аналіз ліквідності балансу оформляється у вигляді табл.3.1.9.

Таблиця 3.1.9. Аналіз ліквідності балансу

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний надлишок (+) чи недолік (-)	
1	2	3	4	5	6	7 = = 2 – 5	8 = = 3 – 6
1. Найбільш ліквідні активи (А1)			1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)				
2. Швидко реалізовані активи (А2)			2. Короткострокові пасиви (П2)				
3. Повільно реалізовані активи (А3)			3. Довгострокові пасиви (П3)				
4. Важко реалізовані активи (А4)			4. Постійні пасиви (П4)				
БАЛАНС			БАЛАНС				

Для комплексної оцінки ліквідності балансу в цілому варто використовувати загальний показник ліквідності балансу. Загальний показник ліквідності показує відношення всієї суми ліквідних засобів підприємства до суми всіх платіжних зобов'язань за умови, що різні групи ліквідних засобів підприємства та платіжних зобов'язань входять у зазначені суми з ваговими коефіцієнтами, які враховують їхню значимість з погляду термінів надходження засобів і погашення зобов'язань. Даний показник дозволяє порівнювати баланси підприємства за різні періоди, а також баланси різних підприємств.

У роботах деяких вітчизняних аналітиків для комплексної оцінки ліквідності балансу пропонується наступна формула:

$$\lambda = \frac{A1 + 0,5A2 + 0,3A3}{П1 + 0,5П2 + 0,3П3}.$$

Для аналізу ліквідності використовують такі показники:
коефіцієнт загальної ліквідності (у закордонних джерелах даний коефіцієнт називається коефіцієнтом поточної ліквідності чи коефіцієнтом покриття) обчислюється за формулою

$$K_{з.л} = \frac{\text{Оборотні активи} + \text{Витрати майбутніх періодів}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів}} = \frac{p. 260 + p. 270^*}{p. 620 + p. 630^{**}}.$$

Коефіцієнт покриття, що дорівнює 2, свідчить про сприятливий стан ліквідності активів підприємства;

проміжний (уточнений) коефіцієнт ліквідності (у закордонній практиці він називається коефіцієнтом термінової ліквідності чи коефіцієнтом "лакмусового папірця") обчислюється за формулою

$$K_{п.л} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси} + \text{Витрати майбутніх періодів}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів}} = \frac{p. 260 - p. 100...140 + p. 270^*}{p. 620 + p. 630^{**}}.$$

У літературі наводиться орієнтоване нижнє значення цього коефіцієнта, що дорівнює 1, однак у наших умовах достатнім визнається його значення 0,7...0,8;

коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина по-

^{*}Витрати майбутніх періодів включаються в розрахунок коефіцієнта в тій частині, яка буде спожита протягом 12 місяців чи операційного циклу підприємства з дати складання балансу.

^{**}Доходи майбутніх періодів включаються в розрахунок коефіцієнта в тій частині, що буде цілком зароблена протягом 12 місяців чи операційного циклу підприємства з дати складання балансу.

точних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно. Коефіцієнт розраховується за формулою

$$K_{\text{а.л}} = \frac{\text{Грошові кошти і їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}} = \frac{\text{р. 220} + \text{р. 230} + \text{р. 240}}{\text{р. 620}}.$$

Оптимальне значення визнається на рівні 0,2...0,35.

Аналіз динаміки показників ліквідності провести за допомогою табл. 3.1.10.

Таблиця 3.1.10. Аналіз динаміки показників ліквідності

Показник	На початок року	На кінець року	Зміни
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності			
Коефіцієнт проміжної (термінової) ліквідності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
Загальний коефіцієнт ліквідності			

Питання

1. В чому полягає аналіз ліквідності балансу?
2. Наведіть групи активів за ступенем ліквідності.
3. Назвіть групи пасивів за передбачуваними термінами погашення.
4. Наведіть порядок розраховування загального коефіцієнту ліквідності. З якою метою його розраховують?
5. Які показники характеризують ліквідність активів підприємства?

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
3. *Ляхтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К.: КНЕУ, 2001. – 136 с.
5. *Читаем финансовую отчетность.* – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.

РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 4.1. Фактори забезпечення фінансової стійкості

Завдання 4.1.8. Фактори забезпечення фінансової стійкості

Мета: визначити фактори забезпечення фінансової стійкості підприємства.

1. Визначити й охарактеризувати внутрішні фактори, які забезпечують фінансову стійкість підприємства.
2. Визначити й охарактеризувати зовнішні фактори, які забезпечують фінансову стійкість підприємства.

Питання

1. Які внутрішні фактори забезпечують фінансову стійкість підприємства?
2. Назвіть зовнішні фактори, що забезпечують фінансову стійкість підприємства.

Навчально-методичні матеріали

1. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
3. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.
4. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. – С.Пб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

Тема 4.2. Аналіз фінансової стійкості за допомогою коефіцієнтів

Завдання 4.2.9. Аналіз фінансової стійкості за допомогою коефіцієнтів

Мета: навчитися аналізувати фінансову стійкість підприємства за допомогою коефіцієнтів.

На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б):

- а) розрахувати показники фінансової стійкості підприємства;
- б) проаналізувати динаміку показників фінансової стійкості;
- в) зробити висновки щодо фінансової стійкості підприємства і запропонувати напрями її підвищення.

До основних показників, що характеризують структуру капіталу, відносяться такі коефіцієнти:

коефіцієнт фінансової незалежності характеризує частку власного капіталу в загальній сумі засобів підприємства, які авансовані в його діяльність, обчислюється за формулою

$$K_{\text{ф.н}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}} = \frac{\text{р. 380}}{\text{р. 640}}.$$

Чим вище значення даного показника, тим фінансово стійкіше і більш незалежне від зовнішніх кредиторів підприємство. Оптимальне значення даного коефіцієнта $\geq 0,5$;

коефіцієнт фінансової стійкості показує частку засобів, які підприємство може використовувати тривалий час, знаходиться за формулою

$$K_{\text{ф.с}} = \frac{\text{Влас. кап.} + \text{Забезп. наступ. платежів} + \text{Дох. майб. періодів}}{\text{Валюта балансу}} + \frac{\text{Довгостр. зобов.}}{\text{Валюта балансу}} = \frac{\text{р. 380} + \text{р. 430} + \text{р. 630} + \text{р. 480}}{\text{р. 640}};$$

коефіцієнт фінансового ризику показує співвідношення притягнутих засобів і власного капіталу, очислюється за формулою

$$K_{\text{ф.р}} = \frac{\text{Залучені кошти}}{\text{Власний капітал}} = \frac{\text{р. 430} + \text{р. 630} + \text{р. 480} + \text{р. 620}}{\text{р. 380}}.$$

Ріст показника в динаміці свідчить про посилення залежності

підприємства від зовнішніх кредиторів. Оптимальне значення даного коефіцієнта $< 0,5$. Критичне значення – 1;

коефіцієнт концентрації позикового капіталу знаходиться за формулою

$$K_{\text{к.п.к}} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Активи підприємства}} = \frac{\text{р. 480} + \text{р. 620} + \text{р. 630 ф. №1}}{\text{р. 640 ф. №1}}.$$

Чим нижчий цей показник, тим менша заборгованість підприємства, стійкіше його положення;

коефіцієнт структури боргу обчислюється за формулою

$$K_6 = \frac{\text{Довгострокові зобов.}}{\text{Короткострокові зобов.}} = \frac{\text{р. 480}}{\text{р. 620}}.$$

У західній практиці нормативним є значення цього коефіцієнта – 1,3...1,5;

коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті, тобто дозволяє вільно маневрувати цими засобами, а яка капіталізована. Коефіцієнт повинний бути досить високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власних засобів підприємства, обчислюється за формулою

$$K_{\text{м}} = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}.$$

Суму власних оборотних коштів можна розрахувати двома способами:

1) від суми власного капіталу відняти вартість необоротних активів:

$$\text{ІП} - \text{ІА} = \text{р. 380} - \text{р. 080};$$

2) від суми оборотних активів відняти суму позикового капіталу:

$$(\text{IIA} + \text{IIIA}) - (\text{IIIP} + \text{IIIP} + \text{IVP} + \text{VP}) = (\text{p. 260} + \text{p. 270}) - (\text{p. 430} + \text{p. 480} + \text{p. 620} + \text{p. 630}).$$

Нормальною є ситуація, при якій коефіцієнт маневреності в динаміці незначно збільшується.

Питання

1. Назвіть показники, що характеризують фінансову стійкість підприємства.
2. Який економічний зміст показників фінансової стійкості підприємства?
3. Визначте економічний зміст коефіцієнту маневреності власного капіталу.

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
3. *Лахтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387с.
4. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навчально-практичний посібник для вузів. – К.: КНЕУ, 2001. – 136 с.
5. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
6. Читаем финансовую отчетность. – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.
7. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.
8. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. *А.П. Градова*. – С.Пб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

Тема 4.3. Аналіз взаємозв'язку активу та пасиву балансу

Завдання 4.3.10. Аналіз взаємозв'язку активу та пасиву балансу

Мета: навчитися аналізувати спосіб розміщення джерел майна підприємства в активі, фінансову стійкість на базі аналізу джерел формування матеріальних оборотних коштів (запасів).

На основі форми № 1 "Баланс" (див. дод. А, Б):

- а) проаналізувати спосіб розміщення джерел майна підприємства в активі;
- б) визначити джерела формування матеріальних оборотних коштів (запасів);

в) на базі проведених розрахунків зробити висновки щодо фінансової стійкості підприємства і запропонувати напрями її поліпшення.

Аналіз розміщення джерел майна підприємства в активі провести за допомогою агрегованого балансу (табл. 4.3.11).

Таблиця 4.3.11. Аналіз розміщення джерел майна підприємства в активі

Актив	%	Пасив	%
Основні засоби та інші позаоборотні активи		Джерела власних коштів	
Незавершене виробництво		Довгострокові позикові кошти	
Виробничі запаси			
Готова продукція			
Дебіторська заборгованість			
Грошові кошти		Короткострокові позикові кошти	
БАЛАНС		БАЛАНС	

При аналізі скористатися загальним правилом забезпечення фінансової стійкості: *довгострокові активи повинні бути сформовані за рахунок довгострокових джерел – власних і позикових.*

Важливим показником, що характеризує фінансову стійкість підприємства, є вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів.

Вартість матеріальних оборотних коштів (запасів) підприємства можна подати так:

$$З = \text{р. 100} + \text{р. 110} + \text{р. 120} + \text{р. 130} + \text{р. 140}.$$

Для характеристики джерел формування матеріальних оборотних коштів (запасів) використовується кілька показників, що і характеризують види джерел:

власні оборотні кошти

$$\text{ВОК} = \text{ІП} - \text{ІА} = \text{р. 380} - \text{р. 080};$$

власні оборотні кошти та довгострокові позикові джерела формування запасів (функціонуючий капітал)

$$\text{ВОКДПД} = \text{ВОК} + \text{ІПП} = (\text{р. 380} - \text{р. 080}) + \text{р. 480};$$

загальна величина основних джерел формування запасів

$$ЗВ = \text{ВОКДПД} + \text{Короткострокові кредити} = \text{р. 380} - \text{р. 080} + \text{р. 480} + \text{р. 500}.$$

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідає три показники забезпеченості запасів джерелами формування:

надлишок (+) чи недолік (–) власних оборотних коштів

$$\pm\Phi^в = \text{ВОК} - 3;$$

надлишок (+) чи недолік (–) власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел формування запасів

$$\pm\Phi^{вд} = \text{ВОКДПД} - 3;$$

надлишок (+) чи недолік (–) загальної величини основних джерел формування запасів

$$\pm\Phi^з = ЗВ - 3.$$

За допомогою цих показників визначається трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, & \text{якщо } \Phi > 0; \\ 0, & \text{якщо } \Phi < 0. \end{cases}$$

Після проведення розрахунків наведених показників підприємство може характеризуватися одним з чотирьох типів фінансової стійкості:

абсолютна фінансова стійкість (трикомпонентний показник даного типу має такий вигляд: $S = \{1, 1, 1\}$). Цей тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто організація не залежить від зовнішніх кредиторів;

нормальна фінансова стійкість (показник типу фінансової стійкості – $S = \{0, 1, 1\}$). У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних оборотних коштів, також і довгострокові притягнуті засоби. Такий тип фінансування запасів є "нормальним" з погляду фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства;

хитке фінансове становище (показник типу фінансової стійкості має вигляд $S = \{0, 0, 1\}$). Така ситуація характеризується

ся неоліком у підприємства "нормальних" джерел для фінансування запасів. У цій ситуації ще існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів;

кризове фінансове становище ($S = \{0, 0, 0\}$) характеризується ситуацією, при якій підприємство має кредити та позики, не погашені вчасно, а також прострочену кредиторську та дебіторську заборгованості. У цьому випадку можна говорити про те, що підприємство знаходиться на грані банкрутства.

Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості наведена в табл. 4.3.12.

Таблиця 4.3.12. Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості

Показники	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна	нормальна	хиткий стан	кризовий стан
$\Phi^B = \text{ВОК} - 3$	$\Phi^B \geq 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$
$\Phi^{BД} = \text{ВОКДПД} - 3$	$\Phi^{BД} \geq 0$	$\Phi^{BД} \geq 0$	$\Phi^{BД} < 0$	$\Phi^{BД} < 0$
$\Phi^3 = 3В - 3$	$\Phi^3 \geq 0$	$\Phi^3 \geq 0$	$\Phi^3 \geq 0$	$\Phi^3 < 0$

Розрахунок типу фінансової стійкості провести використовуючи табл. 4.3.13.

Таблиця 4.3.13. Розрахунок типу фінансової стійкості

Показник	На початок року	На кінець року
Загальна величина запасів (З)		
Наявність власних оборотних коштів (ВОК)		
Величина функціонуючого капіталу (ВОКДПД)		
Загальна величина коштів (ЗВ)		
$\Phi^B = \text{ВОК} - 3$		
$\Phi^{BД} = \text{ВОКДПД} - 3$		
$\Phi^3 = 3В - 3$		
Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості		

Питання

1. Назвіть джерела фінансування матеріальних оборотних коштів.

2. Вкажіть типи фінансової стійкості.
3. Як проводиться аналіз розміщення джерел майна підприємства в активі?
4. Назвіть головний принцип розміщення джерел майна підприємства в активі.

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
3. *Лахтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

РОЗДІЛ 5. АНАЛІЗ ДОХОДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РИНКОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 5.1. Аналіз доходів і фінансових результатів

Завдання 5.1.11. Аналіз доходів і фінансових результатів

Мета: навчитися робити аналіз структури та динаміки доходів і фінансових результатів, факторний аналіз прибутку.

На основі форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (див. дод. В, Г):

а) проаналізувати динаміку та структуру доходів, витрат і фінансових результатів підприємства;

б) визначити, які зміни відбулися протягом звітного та попереднього років;

в) знайти тенденцію розвитку статей звіту про фінансові результати;

г) визначити, які фактори вплинули на прибуток; вплив кожного фактора на прибуток;

д) зробити висновки та навести пропозиції щодо збільшення прибутку.

Аналіз структури та динаміки доходів, витрат і фінансових результатів провести використовуючи табл. 5.1.14.

Таблиця 5.1.14. Аналіз структури та динаміки доходів, витрат і фінансових результатів

Найменування статей	Код рядка	Абсолютні величини		Питома вага статей у виторзі від реалізації, %		Зміни		
		за попередній період	за звітний період	за попередній період	за звітний період	в абсолютних величинах	в структурі	темпи росту, %
1	2	3	4	5	6	7 = 4 – 3	8 = 6 – 3	9 = 4:3 x x 100 %

1. Фінансові результати

Доход від реалізації продукції, (товарів, робіт, послуг)								

Вихідні дані для факторного аналізу прибутку подати у вигляді табл. 5.1.15.

Таблиця 5.1.15. Фактори, які впливають на прибуток

Показники	Код рядка	Попередній рік (X0)	Звітний рік (X1)	Зміна (ΔX)
1	2	3	4	5
1. Виторг від реалізації продукції (без ПДВ) (В)	035			
2. Собівартість реалізованої продукції (С)	040			
3. Адміністративні витрати (АВ)	070			
4. Витрати на збут (ЗВ)	080			

Продовж. табл. 5.1.15

Показники	Код рядка	Попередній рік (X0)	Звітний рік (X1)	Зміна (ΔX)
1	2	3	4	5
5. Інші операційні витрати (IOB)	090			
6. Фінансові доходи (ФД)	130			
7. Фінансові витрати (ФВ)	140			
8. Податок на прибуток (ПНП)	180			
9. Чистий прибуток (ЧП)	220			

Вплив факторних показників на прибуток (результативний показник) можна представити у вигляді адитивної моделі:

$$\text{ЧП} = \text{В} - \text{С} - \text{AB} - \text{ЗВ} - \text{IOB} + \text{ФД} - \text{ФВ} - \text{ПНП}.$$

Вплив кожного фактора на зміну розміру чистого прибутку обчислюється формулою

$$\Delta\Pi_{\phi} = \Phi_1 - \Phi_0,$$

де $\Delta\Pi_{\phi}$ – зміна чистого прибутку за рахунок зміни фактора Φ .

Результати розрахунків узагальнити в табл. 5.1.16.

Таблиця 5.1.16. Факторний аналіз прибутку

Фактори	Вплив фактора
Обсяг реалізованої продукції	
Собівартість виробленої продукції	
Адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати	
Фінансові доходи	
Фінансові витрати	
Податок на прибуток	
Разом	

Питання

1. Назвіть методику аналізу структури та динаміки доходів і фінансових результатів. З якою метою його проводять?
2. Яким чином проводиться факторний аналіз прибутку? З якою метою?
3. Назвіть фактори, які впливають на прибуток.

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
3. *Ляхтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К.: КНЕУ, 2001. – 136 с.
5. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
6. Читаем финансовую отчетность. – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.
7. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 5.2. Аналіз рентабельності

Завдання 5.2.12. Аналіз рентабельності

Мета: навчитися робити аналіз рентабельності діяльності підприємства.

На основі форми № 1 "Баланс" і форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (див. дод. А–Г):

- а) обчислити основні показники рентабельності;
- б) проаналізувати динаміку показників рентабельності;
- в) зробити факторний аналіз показників рентабельності з використанням методу ланцюгових підстановок;
- г) провести факторний аналіз рівнів рентабельності активів і власного капіталу, використовуючи метод ланцюгових підстановок;
- г) визначити вплив факторів на рентабельність;
- д) зробити висновки та дати пропозиції щодо підвищення рентабельності.

До основних показників, які характеризують ефективність діяльності підприємства відносяться такі показники рентабельності:

рентабельність продукції визначає, який прибуток (до оподаткування) отримує підприємство з кожної гривні, вкладеної у виробництво продукції, розраховується за формулою

$$P_{\pi} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Собівартість реалізації}} = \frac{p.100 \text{ ф. № 2.}}{p.040 \text{ ф. № 2.}}$$

операційна рентабельність продажів характеризує ефективність виробничої діяльності підприємства, знаходиться за формулою

$$P_{o.п} = \frac{\text{Операційний прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}} = \frac{p.100 \text{ ф. № 2}}{p.035 \text{ ф. № 2}},$$

валова рентабельність продажів характеризує політику ціноутворення, обчислюється за формулою

$$P_{в.п} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}} = \frac{p.050 \text{ ф. № 2}}{p.035 \text{ ф. № 2}},$$

рентабельність активів характеризує ефективність використання активів підприємства для отримання прибутку, знаходиться за формулою

$$\begin{aligned} P_a &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}} = \\ &= \frac{p.220 \text{ ф. № 2}}{(p.280 \text{ гр. 3 ф. № 1} + p.280 \text{ гр. 4 ф. № 1})/2}; \end{aligned}$$

рентабельність власного капіталу характеризує ефективність використання власного капіталу підприємства, обчислюється за формулою

$$\begin{aligned} P_k &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}} = \\ &= \frac{p.220 \text{ ф. № 2}}{(p.380 \text{ гр. 3 ф. № 1} + p.380 \text{ гр. 4 ф. № 1})/2}. \end{aligned}$$

Результати розрахунку подати у вигляді табл. 5.2.17.

Таблиця 5.2.17. Аналіз рентабельності

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Зміна
Рентабельність продажів			
.....			

Факторний аналіз рівнів рентабельності активів і власного капіталу зробити на базі таких моделей:

$$\begin{aligned}
 P_a &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}} = \\
 &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}} \cdot \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість активів}} = \\
 &= P_{\pi} \cdot K_{o.a},
 \end{aligned}$$

де P_{π} – рентабельність продажів; $K_{o.a}$ – коефіцієнт оборотності активів;

$$\begin{aligned}
 P_k &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}} = \\
 &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}} \cdot \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість активів}} \times \\
 &\times \frac{\text{Середньорічна вартість активів}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}} = P_{\pi} \cdot K_{o.a} \cdot K_{\phi},
 \end{aligned}$$

де K_{ϕ} – коефіцієнт співвідношення всього капіталу до власного капіталу.

Результати розрахунку впливу факторів на показники рента-

бельності подати у вигляді табл. 5.2.18 (по кожному показнику рентабельності окремо).

Таблиця 5.2.18. Факторний аналіз рентабельності

Фактори	Вплив фактора
.....	
Разом	

Питання

1. Назвіть показники, що характеризують ефективність діяльності підприємства.
2. Яке призначення має факторна модель фірми "DuPont"?
3. З якою метою проводять факторний аналіз рівнів рентабельності?

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
3. *Ляхтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К.: КНЕУ, 2001. – 136 с.
5. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
6. *Читаем финансовую отчетность.* – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.
7. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 5.3. Аналіз ділової та ринкової активності

Завдання 5.3.13. Аналіз ділової та ринкової активності

Мета: навчитися робити аналіз ділової та ринкової активності підприємства.

На основі форми № 1 "Баланс" і форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (див. дод. А–Г):

- а) розрахувати основні показники ділової активності;
- б) проаналізувати динаміку показників ділової активності;

в) зробити висновки та навести пропозиції щодо підвищення ділової активності підприємства.

До основних показників, які характеризують ділову активність підприємства відносяться всі показники оборотності.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність діяльності з точки зору обсягу реалізації та показує скільки гривень виручки від реалізації припадає на одну гривню активів, обчислюється за формулою

$$K_{o.a} = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість активів}} = \\ = \frac{\text{р. 035 ф. № 2}}{(\text{р. 280 гр. 3 ф. № 1} + \text{р. 280 гр. 4 ф. № 1})/2}.$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує, скільки гривень виручки від реалізації припадає на одну гривню власного капіталу, знаходиться за формулою

$$K_{o.k} = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}} = \\ = \frac{\text{р. 035 ф. № 2}}{(\text{р. 380 гр. 3 ф. № 1} + \text{р. 380 гр. 4 ф. № 1})/2}.$$

Обчислення показників оборотності запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, основних засобів, нематеріальних активів проводилося в попередніх розділах.

Результати розрахунку подати у вигляді табл. 5.3.19.

Таблиця 5.3.19. Аналіз ділової активності

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Зміна
Коефіцієнт оборотності активів			
.....			

Питання

1. Назвіть показники, що характеризують ділову активність підприємства.
2. Які показники характеризують ринкову активність підприємства?
3. Визначте економічний зміст показників оборотності.

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.
3. *Лахтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К.: КНЕУ, 2001. – 136 с.
5. *Цал-Цалко Ю.С.* Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.
6. *Читаем финансовую отчетность.* – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.
7. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

РОЗДІЛ 6. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Тема 6.1. Аналіз руху грошових коштів

Завдання 6.1.14. Аналіз руху грошових коштів

Мета: навчитися робити аналіз грошових потоків.

На основі форми № 1 "Баланс", форми № 3 "Звіт про рух грошових коштів" і форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" (див. дод. А, Б, Д, Е, К, Л):

- а) проаналізувати структуру та динаміку грошових коштів; визначити зміни, які відбулись в структурі грошових коштів;
- б) визначити напрями надходження та видатку грошових коштів;
- в) зробити висновки та навести пропозиції щодо покращення структури грошових коштів.

Аналіз структури та динаміки грошових коштів зробити за допомогою табл. 6.1.20.

Таблиця 6.1.20. Аналіз структури та динаміки грошових коштів

Грошові кошти	На початок року		На кінець року		Зміни	
	Абсолютні величини	Питома вага, %	Абсолютні величини	Питома вага, %	Абсолютні величини	Питома вага, %
Каса						
Розрахунковий рахунок						
Інші рахунки в банку						
Грошові кошти в дорозі						
Еквіваленти грошових коштів						
Разом						
Грошові кошти в національній валюті						
Грошові кошти в іноземній валюті						
Разом						

Аналіз надходження та видатку грошових коштів зробити за допомогою табл. 6.1.21.

Таблиця 6.1.21. Аналіз надходження та видатку грошових коштів

Надходження		Видаток	
у звітному році	у попередньому році	у звітному році	у попередньому році

Питання

1. З якою метою проводять аналіз грошових потоків?
2. За рахунок чого відбувається збільшення грошових коштів?
3. За рахунок чого відбувається зменшення грошових коштів?

Навчально-методичні матеріали

1. *Ефимова О.В.* Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.

2. Читаем финансовую отчетность. – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.
3. *Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С.* Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

Тема 6.2. Оцінка якості управління підприємством

Завдання 6.2.15. Оцінка якості управління підприємством

Мета: навчитися робити аналіз якості управління підприємством.

На основі форми № 3 "Звіт про рух грошових коштів" (див. дод. Д, Е):

а) зробити аналіз структури грошових потоків за звітний і попередній рік; визначити зміни, які відбулись в структурі грошових потоків;

б) проаналізувати якості управління підприємством;

в) зробити висновки та навести пропозиції щодо підвищення якості управління підприємством.

Аналіз структури грошових потоків і якості управління підприємством зробити за допомогою табл. 6.2.22.

Таблиця 6.2.22. Аналіз структури грошових потоків і якості управління підприємством

Вид діяльності	Попередній рік	Звітний рік
Операційна		
Інвестиційна		
Фінансова		
Чистий рух коштів		
Оцінка якості управління		

Питання

1. Про що свідчить надходження коштів в результаті операційної діяльності?

2. Про що свідчить надходження коштів в результаті інвестиційної діяльності?

3. Про що свідчить надходження коштів в результаті фінансової діяльності?

4. Про що свідчить видаток коштів в результаті операційної діяльності?

5. Про що свідчить видаток коштів в результаті інвестиційної діяльності?

6. Про що свідчить видаток коштів в результаті фінансової діяльності?

7. Як проводиться аналіз якості управління підприємством?

Навчально-методичні матеріали

1. Читаем финансовую отчетность. – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.

РОЗДІЛ 7. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 7.1. Рейтингова оцінка діяльності підприємств

Завдання 7.1.16. Рейтингова оцінка діяльності підприємств

Мета: навчитися робити порівняльний аналіз фінансової діяльності підприємств та визначати рейтинг підприємств.

На основі форм фінансової звітності (див. додатки) і завдань розд. 2...6:

а) визначити систему показників, які використовуються для рейтингової оцінки; присвоїти їм порядкові номери;

б) розрахувати рейтинговий показник діяльності підприємства за відповідні періоди;

в) проранжувати діяльність підприємств за різні періоди та зробити відповідні висновки.

Розрахунок рейтингового показника діяльності підприємства зробити за наступним алгоритмом.

1. Вихідні дані представити у вигляді матриці (a_{ij}) , тобто таблиці, де у рядках записані номери показників $(i = 1, 2, 3, \dots, n)$, а у стовпчиках – номери періодів $(j = 1, 2, 3, \dots, m)$.

2. По кожному показнику знайти максимальне значення і занести у стовпчик еталонних показників $(m + 1)$;

3. Вихідні показники матриці (a_{ij}) стандартизувати у відношенні відповідного еталонного показника за формулою

$$x_{ij} = \frac{a_{ij}}{\max_j a_{ij}},$$

де x_{ij} – стандартизовані показники стану j -го періоду.

4. Для кожного періоду знайти рейтинговий показник за формулою

$$R_j = \sqrt{(1 - x_{1j})^2 + (1 - x_{2j})^2 + \dots + (1 - x_{nj})^2},$$

де R_j – рейтингова оцінка для j -го періоду; $x_{1j}, x_{2j}, \dots, x_{nj}$ – стандартизовані показники j -го періоду.

5. Періоди ранжуються в порядку убутання рейтингової оцінки. Найвищий рейтинг має період з мінімальним значенням R .

Питання

1. З якою метою проводять рейтингову оцінку фінансової діяльності підприємств?

2. Який порядок розрахунку рейтингу підприємств?

3. Які показники використовуються для розрахунку рейтингу підприємств?

4. Наведіть основні етапи методики комплексної порівняльної рейтингової оцінки фінансової діяльності підприємств.

5. Дайте характеристику "Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій".

Навчально-методичні матеріали

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. – Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 № 22.

2. *Таркуцяк О.А.* Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К: КНЕУ, 2001. – 136 с.

3. *Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С.* Методика фінансового аналізу. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

РОЗДІЛ 8. АНАЛІЗ ПОТЕНЦІЙНОГО БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 8.1. Аналіз потенційного банкрутства підприємства

Завдання 8.1.17. Аналіз потенційного банкрутства підприємства

Мета: навчитися робити аналіз потенційного банкрутства

підприємства; виявляти ознаки неплатоспроможності підприємства, ознаки дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства.

На основі форми № 1 "Баланс" і форми № 2 "Звіт про фінансові результати" (див. дод. А–Г):

а) розрахувати індекс кредитоспроможності підприємства (Z-рахунок Альтмана);

б) визначити тенденцію розвитку показника та зробити відповідні висновки;

в) проаналізувати (не)платоспроможність підприємства згідно з "Методичними рекомендаціями по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства"; зробити відповідні висновки.

Індекс кредитоспроможності підприємства (Z-рахунок Альтмана) являє собою функцію від показників, які характеризують економічний потенціал і результати його роботи за період. Індекс Альтмана має вигляд

$$Z = 3,3K1 + 1,0K2 + 0,6K3 + 1,4K4 + 1,2K5,$$

де $K1$, $K2$, $K3$, $K4$, $K5$ обчислюються за такими формулами:

$$K1 = \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Разом активів}},$$

$$K2 = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Разом активів}},$$

$$K3 = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}};$$

$$K4 = \frac{\text{Нерозподілений прибуток,}}{\text{Разом активів}}$$

$$K5 = \frac{\text{Власні оборотні кошти.}}{\text{Разом активів}}$$

Критичне значення індекса Z визначається як 2,675. Якщо $Z < 2,675$, то це свідчить про можливість банкрутства у найближчі 2...3 роки. Якщо $Z > 2,675$, це говорить про достатньо стійкий фінансовий стан підприємства.

Згідно з "Методичними рекомендаціями по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства" визначаються наступні види неплатоспроможності: поточна, критична, надкритична.

Економічним показником ознак **поточної платоспроможності** ($\Pi_{\text{п}}$) при наявності простроченої кредиторської заборгованості є різниця між сумою наявних у підприємства грошових коштів, їх еквівалентів й інших високоліквідних активів і його поточних зобов'язань:

$$\Pi_{\text{п}} = A_{040} + A_{045} + A_{220} + A_{230} + A_{240} - \Pi_{620},$$

де A_{040} , A_{045} , A_{220} , A_{230} , A_{240} – відповідні рядки активу балансу; Π_{620} – підсумок IV розділу пасиву балансу.

Негативний результат алгебраїчної суми зазначених статей балансу свідчить про поточну неплатоспроможність суб'єкта підприємницької діяльності.

Ознаки **критичної неплатоспроможності**, що відповідають фінансовому становищу потенційного банкрутства, мають місце, якщо на початок і наприкінці звітного кварталу, що передуює подачі заяві про порушення справи про банкрутство, маються ознаки поточної неплатоспроможності, а коефіцієнт покриття ($K_{\text{п}}$) і коефіцієнт забезпечення власними засобами (K_3) наприкінці звітного кварталу менші їх нормативних значень – 1,5 і 0,1 відповідно.

Коефіцієнт покриття характеризує достатність оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів і визначається, як відношення суми оборотних коштів до загальної суми поточних зобов'язань по кредитах банку, інших позовних засобів і розрахунків із кредиторами:

$$K_{\text{п}} = A_{260} : \Pi_{620},$$

де A_{260} – підсумок Π розділу активу балансу.

Коефіцієнт забезпечення власними засобами характеризує наявність власних оборотних коштів у підприємства, необхідних для його фінансової стабільності, та визначається, як відношення різниці між обсягами джерел власних і прирівняних до них засобів і фактичною вартістю основних засобів та інших необоротних активів до вартості наявних у підприємства оборотних активів – виробничих запасів, незавершеного виробництва, готовій продукції, дебіторській заборгованості й іншим оборотним активам:

$$K_3 = (\Pi_{380} - A_{080}) : A_{260},$$

де Π_{380} – підсумок розділу I пасиву балансу; A_{080} і A_{260} – підсумки I і Π розділів активу балансу відповідно.

Якщо за підсумками року коефіцієнт покриття менший 1 і підприємство не одержало прибутку, то таке його фінансове становище характеризується ознаками **надкритичної неплатоспроможності**, коли задоволення визнаних судом вимог кредиторів можливо не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури.

Якщо на початку звітного періоду, що передує подачі заяви в арбітражний суд про порушення справи про банкрутство, були відсутні ознаки надкритичної неплатоспроможності, тобто фактичний коефіцієнт покриття перевищував 1 при нульовій або позитивній рентабельності, це може свідчити про наявність ознак **фіктивного банкрутства**.

З метою своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у прибутково працюючого суб'єкта підприємницької діяльності визначається **коефіцієнт Бівера**, який обчислюється як відношення суми чистого прибутку і нарахованої амортизації до суми довгострокових і поточних зобов'язань:

$$K_6 = (\Phi_{220} + \Phi_{260}) : (\Pi_{480} + \Pi_{620}),$$

де K_6 – коефіцієнт Бівера; Φ_{220} і Φ_{260} – чистий прибуток і амортизація, наведені в рядках 220 і 260 форми № 2 "Звіту про фінансові результати" відповідно; Π_{480} і Π_{620} – довгострокові та поточні зобов'язання (підсумки розділів III і IV), наведені в рядках 480 і 620 форми № 1 "Баланс".

Ознакою формування незадовільної структури балансу є таке фінансове становище підприємства, у якого протягом тривалого часу (1,5...2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що відображає небажане скорочення частки прибутку, який направляється на розвиток виробництва.

Питання

1. Наведіть методи прогнозування можливого банкрутства.
2. Як розраховується індекс кредитоспроможності підприємства (Z-рахунок Альтмана)?
3. Наведіть формалізовані критерії для прогнозування можливого банкрутства.
4. Назвіть неформалізовані критерії для прогнозування можливого банкрутства.
5. Які ознаки поточної неплатоспроможності?
6. Визначте ознаки критичної неплатоспроможності.
7. Назвіть ознаки надкритичної неплатоспроможності.
8. Які ознаки фіктивного банкрутства?
9. Наведіть ознаки дій по доведенню до банкрутства.
10. Які ознаки дій по приховуванню банкрутства?
11. Визначте економічний зміст коефіцієнта Бівера.
12. Які ознаки формування незадовільної структури балансу?

Навчально-методичні матеріали

1. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства. – Затверджено наказом Міністерства економіки України від 17 січня 2001 р. № 10.
2. Ковалев А.П. Как избежать банкротства. – М.: Финстатинформ, 1996. – 120 с.
3. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.

4. *Лахтіонова Л.А.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К: КНЕУ, 2001. – 387 с.

5. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. *А.П. Градова*. – С.Пб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

Тема 8.2. Заходи запобігання банкрутству. Шляхи оздоровлення фінансового стану підприємства

Завдання 8.2.18. Заходи запобігання банкрутству. Шляхи оздоровлення фінансового стану підприємства

Мета: навчитися розробляти заходи щодо оздоровлення фінансового стану підприємства.

На основі форм фінансової звітності (див. додатки) і завдань розд. 2...8 (8.1):

а) зробити комплексний висновок про фінансовий стан підприємства;

б) прослідкувати тенденцію розвитку фінансового стану;

в) визначити негативні фактори та явища, які впливають на фінансовий стан;

г) запропонувати заходи щодо оздоровлення фінансового стану підприємства.

Питання

1. Назвіть фактори, що можуть спричинити банкрутство підприємства.

2. Визначте існуючі заходи запобігання банкрутству.

3. Які існують напрями оздоровлення фінансового стану підприємства?

Навчально-методичні матеріали

1. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства. – Затверджено наказом Міністерства економіки України від 17 січня 2001 р. № 10.

2. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.

3. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. *А.П. Градова*. – С.Пб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

РОЗДІЛ 9. ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 9.1. Методи прогнозування фінансового стану підприємства

Завдання 9.1.19. Методи прогнозування фінансового стану підприємства

Мета: визначити методи прогнозування фінансового стану підприємства.

1. Визначити класифікацію прогнозів.
2. Визначити методи прогнозування фінансового стану підприємства.

Питання

1. Які існують методи прогнозування фінансового стану підприємства?
2. Дайте характеристику моделюванню.
3. З якою метою використовують метод екстраполяції?
4. Для яких цілей використовують метод інтерполяції?
5. Наведіть класифікацію прогнозів.

Навчально-методичні матеріали

1. *Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Василик О.Д.* Фінансове прогнозування: методи та моделі: Навч. посіб. – К.: Тов. "Знання", КОО, 1997. – 183 с.
2. Прогнозирование и планирование в условиях рынка. – К.: Знание, 2000. – 351 с.

Тема 9.2. Прогнозування фінансових показників роботи підприємства

Завдання 9.2.20. Прогнозування фінансових показників роботи підприємства

Мета: навчитися прогнозувати фінансові показники роботи підприємства.

На основі форм фінансової звітності (див. додатки) і завдань розд. 2...8:

- а) прослідкувати тенденцію та побудувати графік розвитку фінансових показників роботи підприємства;
- б) визначити тренд розвитку фінансових показників роботи

підприємства (для вирівнювання рядів динаміки застосувати лінійну функцію);

в) обчислити середню помилку прогнозу;

г) спрогнозувати основні фінансові показники роботи підприємства та побудувати трендові прямі.

Тренд – це теоретична лінія, яка описує основну тенденцію.

Лінійна функція описується рівнянням

$$\bar{y}_t = a + bt,$$

де $\bar{y}_t$ – рівні вирівняного ряду динаміки; a , b – параметри рівняння прямої; t – показник часу.

Для визначення параметрів рівняння використовують таку систему нормальних рівнянь:

$$\begin{cases} na + b \sum t = \sum y; \\ a \sum t + b \sum t^2 = \sum yt. \end{cases}$$

Дані для розрахунку параметрів функції подати у вигляді табл. 9.2.23.

Таблиця 9.2.23. Розрахунок параметрів функції

Роки	Порядковий номер року t	Значення показника y	t^2	ty
Разом Σ				

Середню помилку прогнозу μ обчислюють за формулою

$$\mu = \pm \sqrt{\sigma^2},$$

де σ – дисперсія.

Дисперсія визначається за формулою

$$\sigma^2 = \frac{\sum (y - \bar{y})^2}{n},$$

де y – фактичне значення показника; $\bar{y}$ – вирівняне значення показника; n – кількість років.

Дані для розрахунку помилки прогнозу подати у вигляді табл. 9.2.24.

Таблиця 9.2.24. Розрахунок помилки прогнозу

Порядковий номер року t	y	$\bar{y}$	$y - \bar{y}$	$(y - \bar{y})^2$
Разом Σ				

Питання

1. Яким чином проводиться прогнозування фінансових показників роботи підприємства?
2. Як використовуються результати прогнозування в плануванні діяльності підприємства?

Навчально-методичні матеріали

1. *Лапішко М.Л.* Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів. – Л.: Світ, 1995. – 328 с.
2. *Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Василик О.Д.* Фінансове прогнозування: методи та моделі: Навч. посіб. – К.: Тов. "Знання", КОО, 1997. – 183 с.
3. Прогнозирование и планирование в условиях рынка. – К.: Знание, 2000. – 351 с.

Тема 9.3. Моделювання фінансових стратегій

Завдання 9.3.21. Моделювання фінансових стратегій

Мета: визначити види фінансових стратегій.

На основі форм фінансової звітності (див. додатки) і завдань розд. 2...8 визначити тип фінансової стратегії підприємства.

Питання

1. Яким чином проводиться моделювання фінансових стратегій?
2. Охарактеризуйте матрицю фінансової стратегії Ж. Франшена та І. Романе.

Навчально-методичні матеріали

1. Прогнозирование и планирование в условиях рынка. – К.: Знание, – 2000. – 351 с.
2. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. – С.Пб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Законодавчо-нормативні документи

1. Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 30.06.99 № 784-XIV (зі змінами та доповненнями).

2. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 № 22.

3. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій. Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.97 № 81.

4. Методичні рекомендації з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.98.

5. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства. – Затверджено наказом Міністерства економіки України від 17 січня 2001 р. № 10.

6. Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств-емітентів облігацій (крім комерційних банків). Протокол засідання Аудиторської палати України від 23 лютого 2001 р. № 99.

7. Положення про порядок проведення зовнішнього аудиту юридичних осіб-акціонерів (учасників) комерційних банків у процесі перевірки правильності формування статутних фондів комерційних банків. – Затверджене постановою Правління Національного банку України від 21.11.96 № 301.

8. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями комерційних банків. – Затверджене постановою Правління Національного банку України від 27.03.98 № 323.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 14 червня 2000 р. № 131, від 30 листопада 2000 р. № 304).

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999р. № 87 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 24 лютого 2000 р. № 37, від 14 червня 2000 р. № 131).

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від

31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями, внесеними наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2000 р. № 15).

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал". – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87.

13. Про примітки до річної фінансової звітності. – Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 р. № 302.

Список літератури

14. Балабанов И.Т. Анализ и планирование финансов хозяйствующего субъекта. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 112 с.

15. Ефимова О.В. Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.

16. Ковалев А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1995. – 192 с.

17. Ковалев А.П. Как избежать банкротства. – М.: Финстатинформ, 1996. – 120 с.

18. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 457 с.

19. Количественные методы финансового анализа / Под ред. С.Дж. Брауна и М.П. Крицмена: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 336 с.

20. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2002. – 378 с.

21. Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Василик О.Д. Фінансове прогнозування: методи та моделі: Навч. посіб. – К.: Тов. "Знання", КОО, 1997. – 183 с.

22. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле. – М.: АО "ДИС", "МВ-Центр", 1994. – 256 с.

23. Лапішко М.Л. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів. – Л.: Світ, 1995. – 328 с.

24. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.

25. Прогнозирование и планирование в условиях рынка. – К.: Знание, – 2000. – 351 с.

26. Таркуцяк О.А. Фінансовий аналіз: Навч.-практ. посіб. для вузів. – К.: КНЕУ, 2001. – 136 с.

27. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.

28. Читаем финансовую отчетность. – Х.: Фактор, 2000. – 96 с.

29. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 176 с.

30. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. – СПб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

БАЛАНС

за _____ 2000 р.

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	—	3141
первісна вартість	011	—	3489
знос	012	—	348
Незавершене будівництво	020	2265	6978
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	169395	168576
первісна вартість	031	344467	347315
знос	032	175072	178739
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	—	—
інші фінансові інвестиції	045	530	1501
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	—	—
Відстрочені податкові активи	060	—	—
Інші необоротні активи	070	—	—
Усього за розділом I	080	172190	180196
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	71074	85708
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	94	31
незавершене виробництво	120	24577	64936
готова продукція	130	181480	237722
товари	140	169	1182
Векселі одержані	150	25922	3778

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	37810	48816
первісна вартість	161	37810	48816
резерв сумнівних боргів	162	—	—
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	182	1098
за виданими авансами	180	—	35117
з нарахованих доходів	190	—	
із внутрішніх розрахунків	200	—	—
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	91023	102541
Поточні фінансові інвестиції	220	—	—
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	1124	5317
в іноземній валюті	240	10816	13641
Інші оборотні активи	250	4390	80
Усього за розділом II	260	448661	599967
III. Витрати майбутніх періодів	270	62	74
Баланс	280	620913	780237

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	161987	161987
Пайовий капітал	310	—	—
Додатковий вкладений капітал	320	—	—
Інший додатковий капітал	330	189113	186449
Резервний капітал	340	—	—
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	134728	248853
Неоплачений капітал	360	(—)	(—)

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
Вилучений капітал	370	(–)	(–)
Усього за розділом I	380	485828	597289
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	–	–
Інші забезпечення	410	–	–
Цільове фінансування	420	–	29
Усього за розділом II	430	–	29
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	–	–
Довгострокові фінансові зобов'язання	450	–	–
Відстрочені податкові зобов'язання	460	104	104
Інші довгострокові зобов'язання	470	–	–
Усього за розділом III	480	104	104
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	19162	45227
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	–	–
Векселі видані	520	21614	21338
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	9232	12656
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	15868	50470
з бюджетом	550	13565	2128
з позабюджетних платежів	560	4576	8453
зі страхування	570	905	2079
з оплати праці	580	1804	3365
з учасниками	590	–	–
із внутрішніх розрахунків	600	–	–
Інші поточні зобов'язання	610	44880	35264
Усього за розділом IV	620	131606	180980
V. Доходи майбутніх періодів	630	3375	1835
Баланс	640	620913	780237

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

БАЛАНС

за _____ 2001 р.

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	3141	2996
первісна вартість	011	3489	4085
знос	012	348	1089
Незавершене будівництво	020	6978	8211
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	168576	184858
первісна вартість	031	347315	381855
знос	032	178739	196997
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в ка- піталі інших підприємств	040	–	–
інші фінансові інвестиції	045	1501	1501
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	–	3515
Відстрочені податкові активи	060	–	–
Інші необоротні активи	070	–	–
Усього за розділом I	080	180196	201081
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	85708	96623
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	31	71
незавершене виробництво	120	64936	180776
готова продукція	130	237722	258965
товари	140	1182	581
Векселі одержані	150	3778	348
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	48816	27336

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
первісна вартість	161	48816	27336
резерв сумнівних боргів	162	—	—
<u>Дебіторська заборгованість за розрахунками:</u>			
з бюджетом	170	1098	8856
за виданими авансами	180	35117	14716
з нарахованих доходів	190	—	—
із внутрішніх розрахунків	200	—	—
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	102541	99651
Поточні фінансові інвестиції	220	—	—
<u>Грошові кошти та їх еквіваленти:</u>			
в національній валюті	230	5317	465
в іноземній валюті	240	13641	16753
Інші оборотні активи	250	80	3085
Усього за розділом II	260	599967	708226
III. Витрати майбутніх періодів	270	74	86
Баланс	280	780237	909393

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	161987	175334
Пайовий капітал	310	—	—
Додатковий вкладений капітал	320	—	—
Інший додатковий капітал	330	186449	186449
Резервний капітал	340	—	—
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	248853	286098
Неоплачений капітал	360	(—)	(—)
Вилучений капітал	370	(—)	(—)
Усього за розділом I	380	597289	647881

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	—	—
Інші забезпечення	410	—	—
Цільове фінансування	420	29	—
Усього за розділом II	430	29	—
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	—	—
Довгострокові фінансові зобов'язання	450	—	20514
Відстрочені податкові зобов'язання	460	104	3802
Інші довгострокові зобов'язання	470	—	—
Усього за розділом III	480	104	24316
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	45227	70796
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	—	—
Векселі видані	520	21338	1567
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	12656	18949
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	50470	115592
з бюджетом	550	2128	1983
з позабюджетних платежів	560	8453	—
зі страхування	570	2079	2787
з оплати праці	580	3365	5093
з учасниками	590	—	—
із внутрішніх розрахунків	600	—	—
Інші поточні зобов'язання	610	35264	18594
Усього за розділом IV	620	180980	2353610
V. Доходи майбутніх періодів	630	1835	1835
Баланс	640	780237	909393

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 2000 р.

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	369570	198250
Податок на додану вартість	015	20734	13076
Акцизний збір	020	—	—
	025	—	—
Інші вирахування з доходу	030	—	—
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	348836	185174
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	88018	40716
Валовий:			
прибуток	050	260818	144458
збиток	055	—	—
Інші операційні доходи	060	135693	120133
Адміністративні витрати	070	18545	14270
Витрати на збут	080	18093	1289
Інші операційні витрати	090	187475	114222
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	172398	134810
збиток	105	—	—
Доход від участі в капіталі	110	—	—
Інші фінансові доходи	120	129	
Інші доходи	130	—	—
Фінансові витрати	140	6291	6530
Витрати від участі в капіталі	150	—	—
Інші витрати	160	—	—

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	166236	128280
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	52111	26152
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	114125	102128
збиток	195	–	–
Надзвичайні:			
доходи	200	–	–
витрати	205	–	–
Податки з надзвичайного прибутку	210	–	–
Чистий:			
прибуток	220	114125	102128
збиток	225	–	–

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	133544	62058
Витрати на оплату праці	240	60980	36336
Відрахування на соціальні заходи	250	20970	13851
Амортизація	260	7946	7657
Інші операційні витрати	270	64158	44018
Разом	280	287598	163920

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	–	–
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	–	–

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	—	—
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	—	—
Дивіденди на одну просту акцію	340	—	—

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток Г

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 2001 р.

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	337807	369570
Податок на додану вартість	015	14145	20734
Акцизний збір	020	—	—
	025	—	—
Інші вирахування з доходу	030	—	—
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	323662	348836

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	130173	88018
Валовий:			
прибуток	050	193489	260818
збиток	055		
Інші операційні доходи	060	292692	135693
Адміністративні витрати	070	39497	18545
Витрати на збут	080	44676	18093
Інші операційні витрати	090	323982	187475
Фінансові результати від операційної діяль- ності:			
прибуток	100	78026	172398
збиток	105		
Доход від участі в капіталі	110	–	–
Інші фінансові доходи	120	–	129
Інші доходи	130	–	–
Фінансові витрати	140	7572	6291
Витрати від участі в капіталі	150	–	–
Інші витрати	160	–	–
Фінансові результати від звичайної діяльнос- ті до оподаткування:			
прибуток	170	70454	166236
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	33209	52111
Фінансові результати від звичайної діяльнос- ті:			
прибуток	190	37245	114125
збиток	195	–	–
Надзвичайні:			
доходи	200	–	–
витрати	205	–	–
Податки з надзвичайного прибутку	210	–	–
Чистий:			
прибуток	220	37245	114125
збиток	225		

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	142591	133544
Витрати на оплату праці	240	108105	60980
Відрахування на соціальні заходи	250	37565	20970
Амортизація	260	14187	7946
Інші операційні витрати	270	114940	64158
Разом	280	417388	287598

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	—	—
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	—	—
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	—	—
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	—	—
Дивіденди на одну просту акцію	340	—	—

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за _____ 2000 р.

Форма № 3

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	166236		128280	
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	020	7946	x	7657	x
збільшення (зменшення) забезпечень	030	29			
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040		3146	2215	
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050				
Витрати на сплату відсотків	060	6291	x	6530	x
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	177356		144682	
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	080		144288		117647
витрат майбутніх періодів	090		12		12
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100	38707		2934	
доходів майбутніх періодів	110		1540	3375	
податки на прибуток	140	x	60189	x	26152
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
фінансових інвестицій	180		x		x
необоротних активів	190		x		x
майнових комплексів	200				

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
Отримані:					
відсотки	210		x		x
дивіденди	220	129	x		x
Інші надходження	230		x		x
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	x		x	
необоротних активів	250	x		x	
майнових комплексів	260	x		x	
Інші платежі	270	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	129			
Рух коштів від надзвичайних подій	290				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	300				

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Надходження власного капіталу	310		x		x
Отримання позики	320		x		x
Інші надходження	330		x		x
Погашення позик	340	x		x	
Сплачені дивіденди	350	x		x	
Інші платежі	360	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370				
Рух коштів від надзвичайних подій	380				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390				
Чистий рух коштів за звітний період	400	3872		650	
Залишок коштів на початок року	410	11940	x	13518	x
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	3146			2215
Залишок коштів на кінець року	430	18958	x	11953	x

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за _____ 2001 р.

Форма № 3

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	70454		166236	
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	020	14187	х	7946	х
збільшення (зменшення) забезпечень	030			29	
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	852			3146
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050				
Витрати на сплату відсотків	060	7572	х	6291	х
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	93065		177356	
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	080		97810		144288
витрат майбутніх періодів	090		12		12
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100	28812		38707	
доходів майбутніх періодів	110				1540
Грошові кошти від операційної діяльності	120	24055		70223	
Сплачені:					
відсотки	130	х	7572	х	6291
податки на прибуток	140	х	33209	х	60189

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150		16726	3743	
Рух коштів від надзвичайних подій	160				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170		16726	3743	

II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Реалізація:					
фінансових інвестицій	180		x		x
необоротних активів	190	3515	x		x
майнових комплексів	200				
Отримані:					
відсотки	210		x		x
дивіденди	220		x	129	x
Інші надходження	230		x		x
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	x		x	
необоротних активів	250	x	33760	x	
майнових комплексів	260	x		x	
Інші платежі	270	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280		30245	129	
Рух коштів від надзвичайних подій	290				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	300		30245		

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Надходження власного капіталу	310		x		x
Отримання позики	320	46083	x		x
Інші надходження	330		x		x
Погашення позик	340	x		x	
Сплачені дивіденди	350	x		x	
Інші платежі	360	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	46083			

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
Рух коштів від надзвичайних подій	380				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	46083			
Чистий рух коштів за звітний період	400		888	3872	
Залишок коштів на початок року	410	18958	х	11940	х
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420		852	3146	
Залишок коштів на кінець року	430	17218	х	18958	х

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток Ж

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

за _____ 2000 р.

Форма № 4

Стаття	Код	Статутний капітал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капітал	Інший додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	010	161987			189113		134728			485828
Коригування:										
зміна облікової політики	020									

Стаття	Код	Статутний ка- пітал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений ка- пітал	Інший до- датковий капі- тал	Резервний ка- пітал	Нерозподі- лений прибу- ток	Неоплачений капітал	Вилучений ка- пітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
виправлення помилок	030									
інші зміни	040									
Скоригований залишок на початок року	050	161987			189113		134728			485828
Переоцінка активів:										
дооцінка основних засобів	060									
уцінка основних засобів	070				(2664)					(2664)
дооцінка незавершеного будівництва	080									
уцінка незавершеного будівництва	090									
дооцінка нематеріальних активів	100									
уцінка нематеріальних активів	110									
	120									
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	130						114125			114125
Розподіл прибутку:										
виплати власникам (дивіденди)	140									

Стаття	Код	Статутний ка- пітал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капі- тал	Інший додатко- вий капітал	Резервний капі- тал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений ка- пітал	Вилучений капі- тал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
спрямуван- ня прибутку до статутного капіталу	150									
відрахуван- ня до резерв- ного капіталу	160									
	170									
Внески учас- ників:										
внески до капіталу	180									
погашення заборгованос- ті з капіталу	190									
	200									
Вилучення капіталу:										
викуп акцій (часток)	210									
перепродаж викуплених акцій (часток)	220									
анулювання викуплених акцій (часток)	230									
вилучення частки в капі- талі	240									
зменшення номінальної вартості акцій	250									

Стаття	Код	Статутний ка- пітал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капі- тал	Інший додатко- вий капітал	Резервний капі- тал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капі- тал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Інші зміни в капіталі:										
списання невідшкодо- ваних збитків	260									
безкоштов- но отримані активи	270									
	280									
Разом змін в капіталі	290				(2664)		114125			111461
Залишок на кінець року	300	161987			186449		248853			597289

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

за _____ 2001 р.

Форма № 4

Стаття	Код	Статутний капі- тал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капі- тал	Інший додатко- вий капітал	Резервний капі- тал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капі- тал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	010	161987			186449		248853			597289
Коригування:										
зміна облі- кової політики	020									
виправлення помилки	030									
інші зміни	040									
Скоригований залишок на початок року	050	161987			186449		248853			597289
Переоцінка активів:										
дооцінка ос- новних засобів	060	13347								13347
уцінка осно- вних засобів	070									
дооцінка не- завершеного будівництва	080									
уцінка неза- вершеного бу- дівництва	090									
дооцінка не- матеріальних активів	100									

Стаття	Код	Статутний капі- тал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капі- тал	Інший додатко- вий капітал	Резервний капі- тал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капі- тал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
уцінка нема- теріальних активів	110									
	120									
Чистий при- буток (збиток) за звітний період	130						37245			37245
Розподіл при- бутку:										
виплати вла- сникам (диві- денди)	140									
спрямування прибутку до статутного капіталу	150									
відрахуван- ня до резерв- ного капіталу	160									
	170									
Внески учас- ників:										
внески до капіталу	180									
погашення заборгованості з капіталу	190									
	200									
Вилучення капіталу:										
викуп акцій (часток)	210									

Стаття	Код	Статутний капі- тал	Пайовий капітал	Додатковий вкладений капі- тал	Інший додатко- вий капітал	Резервний капі- тал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений капітал	Вилучений капі- тал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
перепродаж викуплених акцій (часток)	220									
анулювання викуплених акцій (часток)	230									
вилучення частки в капі- талі	240									
зменшення номінальної вартості акцій	250									
Інші зміни в капіталі:										
списання невідшкодо- ваних збитків	260									
безкоштов- но отримані активи	270									
	280									
Разом змін в капіталі	290	13347					37245			50592
Залишок на кінець року	300	175334			186449		286098			647881

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за _____ 2001 р.

Форма № 5

I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка –)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації	Втрати від зменшення ко-рисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (переоці-нена) вартість	знос		первісна (переоці-нена) вартість	знос	первісної (переоці-неної) вартості	зносу			первісна (переоці-нена) вартість	знос		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010													
Права користування майном	020													
Права на знаки для товарів і послуг	030													

Права на об'єкти промислової власності	040									3467						346				3467	346
Авторські та суміжні з ними права	050									22						2				22	2
Гудвіл	060																				
Інші нематеріальні активи	070																				
Разом	080									3498						348				3498	348

[illegible]

Будинки, споруди та перекладальні пристрої	120	199038	61838	1892	-789	-168	658	658	5782					199483	66794				
Машини та обладнання	130	137478	108281	5765	-298	-190	6261	5808	3889	153	133			136837	106305	1314		1032	
Транспортні засоби	140	5518	3640	2006	-130	-97	165	146	385					7229	3782	504		5	
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	2306	1186	657			24	17	211	2	1			2941	1381	6		4	
Робоча і продуктивна худоба	160																		
Багаторічні насадження	170																		
Інші основи засоби	180																		

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка –)				Вибуло за рік		Втрачено амортизації	Втрачено від зменшення корисності	Інші зміни за рік	Залишок на кінець року		У тому числі			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісної (переоціненої) вартості	зносу				первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	4
Капітальне будівництво	280	3151	3901
Придбання (виготовлення) основних засобів	290	3264	2595
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300		
Придбання (створення) нематеріальних активів	310		
Формування основного стада	320		
Інші	330	8	43
Разом	340	6423	6539

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	довгострокові поточні 4 5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:			
асоційовані підприємства	350		
дочірні підприємства	360		
спільну діяльність	370		
Б. Інші фінансові інвестиції в:			
частки та паї у статутному капіталі інших підприємств	380		1501
акції	390		
облігації	400		
інші	410		
Разом (розд. А + розд. Б)	420		1501

V. Доходи та витрати

Найменування показника		Код рядка	Доходи	Витрати
1	2			
А. Інші операційні доходи та витрати				
Операційна оренда активів	440			
Операційна курсова різниця	450		3771	642
Реалізація інших необоротних активів	460		123355	123344
Штрафи, пені, неустойки	470			12
Утримання об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення	480			17373
Інші операційні доходи та витрати	490		8567	46104
Б. Доходи та витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:				
асоційовані підприємства	500			
дочірні підприємства	510			
спільну діяльність	520			
В. Інші фінансові доходи та витрати				
Дивіденди	530		129	
Проценти	540			6291
Фінансова оренда активів	550			
Інші фінансові доходи та витрати	560			
Г. Інші доходи і витрати				
Реалізація фінансових інвестицій	570			
Реалізація необоротних активів	580			
Реалізація майнових комплексів	590			
Поопераційна курсова різниця	600			
Безоплатно одержані активи	610			
Списання необоротних активів	620			
Інші доходи та витрати	630			

VI. Грошові кошти

Найменування показника		Код рядка	На кінець року
1		2	3
Каса		640	8
Поточний рахунок в банку		650	5309
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)		660	
Грошові кошти в дорозі		670	
Еквіваленти грошових коштів		680	13641
Разом		690	18958

VII. Забезпечення

Види забезпечень	Код рядка	Залишок забезпечення на початок року	Збільшення забезпечення протягом звітного періоду		Сума за-безпечення, що викори-стана про-тягом року	Невикори-стана сума забезпечення, що стор-нована у звітному періоді	Сума очікувано-го відшкодуван-ня витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпе-чення	Залишок забезпечення на кінець року
			Збільшення звітного періоду внаслідок створення забезпечення	доплаток вих від-рахувань				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710							
Забезпечення на-ступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720							

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			Збільшення чистої вартості реалізації	Уцінка
1	2	3	4	5
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	107		
Тварини на вирощуванні та відгодівлі	870	31		
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	3461		
Незавершене виробництво	890	64936		
Готова продукція	900	237722		
Товари	910	1182		
Разом	920	389579		

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	У т.ч. за строками непогашення			
			до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців	
1	2	3	4	5	6	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	48816	32250	10115	6451	
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	142534	95800	46734		

X. Нестачі та втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестачі і втрат	960	0,6
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному періоді	970	0,6
Сума нестачі і втрат, остаточне рішення щодо винуватців, за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за _____ 2001 р.
Форма № 5

I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка –)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації	Втрачено від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (не-реоцінена) вартість	знос		первісна (не-реоцінена) вартість	знос	первісної (переоціненої) вартості	зносу			первісної (переоціненої) вартості	зносу		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010													
	020													
	030													
Права на об'єкти промислової	040	3467	346	253					731				3720	1077

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік		Переоцінка (дооцінка +, уцінка –)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації	Втрачено від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (не-реоцінена) вартість	знос	5	6	первісної (переоціненої) вартості	знос	первісна (не-реоцінена) вартість	знос			первісної (переоціненої) вартості	знос	первісна (не-реоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Авторські та суміжні з ними права	050	22	2	343					10				365	12	
Гудвіл	060														
Інші нематеріальні активи	070														
Разом	080	3498	348	596					741				4085	1089	

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка –)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації		Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		У тому числі				
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісної (переоціненої) вартості	зносу		первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Земельні ділянки	100																			
Капітальні витрати на полішення земель	110																			

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік		Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Втрачено від зменшення корисності		Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		У тому числі			
		первісна (переоцінена) вартість	знос	5	6	первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	10	11	первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120	199483	66794	6509	18702	5355	161	155	6608				224533	78602					
Машини та обладнання	130	136837	106305	5321			813	799	5055			2	1	141347	110562		1415	1151	
Транспортні засоби	140	7229	3782	2301			154	146	1021					9376	4657		563	153	

Групи об'єктів нових засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		У тому числі				
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісна (переоцінена) вартість	знос	первісної (переоціненої) вартості	зносу			первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Інвентарна тара	230																		
Предмети прокату	240																		
Інші необоротні матеріальні активи	250																		
Разом	260	347315	178739	17150	18702	5355	1314	1285	14187		2	1	381855	196997				1984	1308

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	4
Капітальне будівництво	280	5694	3723
Придбання (виготовлення) основних засобів	290	13255	2351
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300		
Придбання (створення) нематеріальних активів	310		
Формування основного стада	320		
Інші	330	16	63
Разом	340	18965	6137

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	довгострокові поточні 4 5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:			
асоційовані підприємства	350		
дочірні підприємства	360		
спільну діяльність	370		
Б. Інші фінансові інвестиції в:			
частки та паї у статутному капіталі інших підприємств	380		1501
акції	390		
облігації	400		
інші	410		
Разом (розд. А + розд. Б)	420		1501

V. Доходи та витрати

Найменування показника		Код рядка		Доходи	Витрати
1		2	3	4	
A. Інші операційні доходи та витрати					
Операційна оренда активів		440			
Операційна курсова різниця		450	3522	2670	
Реалізація інших необоротних активів		460	282406	278787	
Штрафи, пені, неустойки		470	72	910	
Утримання об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення		480		27426	
Інші операційні доходи та витрати		490	6692	14189	
Б. Доходи та витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:					
асоційовані підприємства		500			
дочірні підприємства		510			
спільну діяльність		520			
В. Інші фінансові доходи та витрати					
Дивіденди		530			
Проценти		540		7572	
Фінансова оренда активів		550			
Інші фінансові доходи та витрати		560			
Г. Інші доходи і витрати					
Реалізація фінансових інвестицій		570			
Реалізація необоротних активів		580			
Реалізація майнових комплексів		590			
Поопераційна курсова різниця		600			
Безоплатно одержані активи		610			
Списання необоротних активів		620			
Інші доходи та витрати		630			

VI. Грошові кошти

Найменування показника		Код рядка	На кінець року
1		2	3
Каса		640	14
Поточний рахунок в банку		650	451
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)		660	
Грошові кошти в дорозі		670	
Еквіваленти грошових коштів		680	16753
Разом		690	17218

VII. Забезпечення

Види забезпечень	Код рядка	Залишок забезпечення на початок року	Збільшення забезпечення протягом звітного періоду		Сума забезпечення, що використана протягом року	Невикористана сума забезпечення, що становить звітному періоді	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок забезпечення на кінець року
			створення забезпечення	зменшення за рахунок додаткових відрахувань				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710							
Забезпечення на ступінних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720							

Види забезпечень	Код рядка	Залишок забезпечення на початок року	Збільшення забезпечення протягом звітного періоду			Сума забезпечення, що використана протягом року	Невикористана сума забезпечення, що сторнована у звітному періоді	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок забезпечення на кінець року
			створення забезпечення	внаслідок	додаткових відрахувань				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730								
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740								
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750								
Цільові надходження	760	29					29		
	770								
Разом	780	29					29		

VIII. Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			Збільшення чистої вартості реалізації	Уцінка
1	2	3	4	5
Сировина та матеріали	800	49015		
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810	37352		
Паливо	820	1646		
Тара і тарні матеріали	830			
Будівельні матеріали	840	17		
Запасні частини	850	4220		
Матеріали сільськогосподарського призначення	860			
Тварини на вирощуванні та відгодівлі	870	71		
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	4373		
Незавершене виробництво	890	180776		
Готова продукція	900	258965		
Товари	910	581		
Разом	920	537016		

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	У т.ч. за строками непогашення			
			до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців	
1	2	3	4	5	6	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	27336	17220	10116		
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	99651	21214			78437

Х. Нестачі та втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестач і втрат	960	
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному періоді	970	
Сума нестач і втрат, остаточне рішення щодо винуватців за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
Розділ 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ЗМІСТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В РИНКОВИХ УМОВАХ	4
Тема 1.1. Роль, зміст і цілі фінансового аналізу в сучасних ринкових умовах	4
Завдання 1.1.1. Значення та теоретичні основи фінансового аналізу	4
Тема 1.2. Методичне забезпечення фінансового аналізу ...	4
Завдання 1.2.2. Методичне забезпечення фінансового аналізу	4
Тема 1.3. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	6
Завдання 1.3.3. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	6
Розділ 2. АНАЛІЗ СТАНУ, СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ АКТИВІВ І КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	7
Тема 2.1. Загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу	7
Завдання 2.1.4. Загальний аналіз структури та динаміки статей бухгалтерського балансу	7
Тема 2.2. Аналіз структури та динаміки активів	9
Завдання 2.2.5. Аналіз стану, структури та динаміки активів	9
Тема 2.3. Аналіз структури та динаміки джерел формування капіталу	17
Завдання 2.3.6. Аналіз структури та динаміки джерел формування капіталу	17
Розділ 3. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	20
Тема 3.1. Аналіз ліквідності балансу. Аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів	20
Завдання 3.1.7. Аналіз ліквідності балансу. Аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів	20
Розділ 4. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	26
Тема 4.1. Фактори забезпечення фінансової стійкості	26
Завдання 4.1.8. Фактори забезпечення фінансової стійкості	26

Тема 4.2. Аналіз фінансової стійкості за допомогою коефіцієнтів	26
Завдання 4.2.9. Аналіз фінансової стійкості за допомогою коефіцієнтів	26
Тема 4.3. Аналіз взаємозв'язку активу та пасиву балансу	29
Завдання 4.3.10. Аналіз взаємозв'язку активу та пасиву балансу	29
Розділ 5. АНАЛІЗ ДОХОДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ І РИНКОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	33
Тема 5.1. Аналіз доходів і фінансових результатів	33
Завдання 5.1.11. Аналіз доходів і фінансових результатів	33
Тема 5.2. Аналіз рентабельності	36
Завдання 5.2.12. Аналіз рентабельності	36
Тема 5.3. Аналіз ділової та ринкової активності	39
Завдання 5.3.13. Аналіз ділової та ринкової активності	39
Розділ 6. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ	41
Тема 6.1. Аналіз руху грошових коштів	41
Завдання 6.1.14. Аналіз руху грошових коштів	41
Тема 6.2. Оцінка якості управління підприємством	43
Завдання 6.2.15. Оцінка якості управління підприємством	43
Розділ 7. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	44
Тема 7.1. Рейтингова оцінка діяльності підприємств	44
Завдання 7.1.16. Рейтингова оцінка діяльності підприємств	44
Розділ 8. АНАЛІЗ ПОТЕНЦІЙНОГО БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА	45
Тема 8.1. Аналіз потенційного банкрутства підприємства	45
Завдання 8.1.17. Аналіз потенційного банкрутства підприємства	45
Тема 8.2. Заходи запобігання банкрутству. Шляхи оздоровлення фінансового стану підприємства	50
Завдання 8.2.18. Заходи запобігання банкрутству. Шляхи оздоровлення фінансового стану підприємства	50
Розділ 9. ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	51
Тема 9.1. Методи прогнозування фінансового стану підприємства	51

Завдання 9.1.19. Методи прогнозування фінансового ста- ну підприємства	51
Тема 9.2. Прогнозування фінансових показників роботи підприємства	51
Завдання 9.2.20. Прогнозування фінансових показників роботи підприємства	51
Тема 9.3. Моделювання фінансових стратегій	53
Завдання 9.3.21. Моделювання фінансових стратегій	53
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ	54
ДОДАТКИ	56

КАТКОВА Наталія Володимирівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для практичних занять з дисципліни
"Фінансовий аналіз"

Видавництво НУК, 54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1150 від 12.12.2002 р.

Редактор О.В. Нестеровська
Комп'ютерна правка та верстка А.Й. Тріщ
Коректор Н.О. Шайкіна

Підписано до друку 25.05.04. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 5,9. Обл.-вид. арк. 6,4. Тираж 100 прим.
Вид. № 36. Зам. № 13. Ціна договірна.